

Briselē, 27.2.2019.
COM(2019) 152 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI

**Progresu ziņojums par to, kā tiek īstenots Padomes 2016. gada 20. septembra Ieteikums
par valstu produktivitātes padomju izveidošanu**

1. IEVADS UN GALVENIE KONSTATĒJUMI

Produktivitātes pieauguma veicināšanas un konkurētspējas palielināšanas politika ir dalībvalstu, kā arī Savienības un jo īpaši eurozonas, prioritāte. Produktivitātes pieaugums ir turpinājis samazināties jau vairākus gadu desmitus, un kopš ekonomikas un finanšu krīzes tas ir samazinājies vēl vairāk. Turklāt konkurētspējas un produktivitātes atšķirības eurozonā pirms krīzes veicināja makroekonomiskās nelīdzsvarotības uzkrāšanos, kuru korekcija ir izrādījies ilgstoša un dārga. Tā kā valsts produktivitāte ir galvenais labklājības un ienākumu pieauguma virzītājspēks, šai attīstībai ir būtiska ietekme uz ekonomisko labklājību un ienākumu nevienlīdzību, kā arī ekonomiskās un monetārās savienības vienmērīgu darbību.

Neraugoties uz zināmiem panākumiem, vēl ir daudz darāmā, lai palielinātu eurozonas ekonomikas noturību un sagatavotu Savienību ilgtermiņa izaicinājumiem, piemēram, sabiedrības novecošanai, globalizācijai un tehnoloģiskām pārmaiņām. Politikas rīcība ir nepieciešama gan dalībvalstīs, gan visas Savienības līmenī. Produktivitātes veicināšanas jautājums ir uzvērts gada izaugsmes pētījumā un eurozonas ieteikumos¹. Ar Eiropas pusgada palīdzību ir pastiprināts atbalsts strukturālo reformu īstenošanai. Savienība arī cenšas veicināt ieguldījumus, uzlabot normatīvo vidi un pabeigt vienotā tirgus, digitālā vienotā tirgus, kapitāla tirgu savienības, banku savienības un enerģētikas savienības izveidi. Tomēr reformu progress dalībvalstīs ir bijis nevienmērīgs un kopumā pārāk lēns.

Izstrādāt un īstenot politiku, ar kuru palielināt produktivitāti, ir sarežģīti, un tai ir vajadzīga cieša valstu līdzatbildība. Šāda politika būtu jābalsta uz stabiliem pierādījumiem, un tai būtu visaptveroši jāpievēršas sarežģītajiem produktivitātes virzītājspēkiem, kas zināmā mērā ir specifiski katrai dalībvalstij. Tāpēc piecu priekšsēdētāju ziņojumā par Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšanu² katrai eurozonas dalībvalstij tika ieteikts izveidot iestādi, kura atbildētu par sekošanu līdz ekonomikas konkurētspējai un politikas ieteikumu izstrādi šajā jomā. Šo iestāžu mērķis ir veicināt un atbalstīt strukturālo reformu īstenošanu, nodrošinot stabilu analītisku pamatu un sniedzot informāciju publiskās debatēs. Dalībvalstu valdības var izmantot šo iestāžu sniegtos pierādījumus, lai gūtu politisko un sabiedrības atbalstu nepieciešamajām reformām.

Pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu, Padome 2016. gada septembrī pieņēma ieteikumu, ar kuru tā aicināja eurozonas dalībvalstis līdz 2018. gada martam izveidot valsts produktivitātes padomes³. Ieteikums ir adresēts eurozonas dalībvalstīm, taču arī ārpus eurozonas esošās dalībvalstis tiek aicinātas noteikt vai strukturēt līdzīgas iestādes. Tika iecerēts, ka produktivitātes padomes analīzes un satura ziņā būs objektīvas, neitrālas un neatkarīgas iestādes, kas varētu risināt produktivitātes problēmas un veicināt uz pierādījumiem balstītas politikas veidošanu. Pamatojoties uz šādu padomju kopējām iezīmēm

¹ Eiropas Komisija (2018. g.), “2019. gada izaugsmes pētījums: stiprāka Eiropas globālas nenoteiktības apstākļos”, COM(2018)770.

² Eiropas Komisija (2015. g.), Piecu priekšsēdētāju ziņojums par Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšanu.

³ Padomes Ieteikums (2016. gada 20. septembris) par valsts produktivitātes padomju izveidošanu (OV C 349, 20.12.2016., 1. lpp.).

un uzdevumiem, katra dalībvalsts varētu lemt par to, kā precīzi strukturēt savu produktivitātes padomi.

Padomes ieteikumā Komisija arī tiek aicināta līdz 2019. gada 20. martam sagatavot progresa ziņojumu par ieteikuma īstenošanu un piemērotību. Šis ziņojums atbilst minētajam pilnvarojumam. Tā pamatā ir atbildes uz aptauju, ko Komisijas darbinieki 2018. gada decembrī nosūtīja ieceltajām produktivitātes padomēm un Ekonomikas politikas komitejas locekļiem. Tajā sniegts pārskats par produktivitātes un konkurētspējas attīstību Savienībā un eurozonā, aprakstīta pašreizējā situācija attiecībā uz produktivitātes padomju izveidi 2018. gada beigās un sniegts kopsavilkums par produktivitātes padomju sadarbību un Komisijas lomu. Šā ziņojuma galvenie mērķi ir šādi.

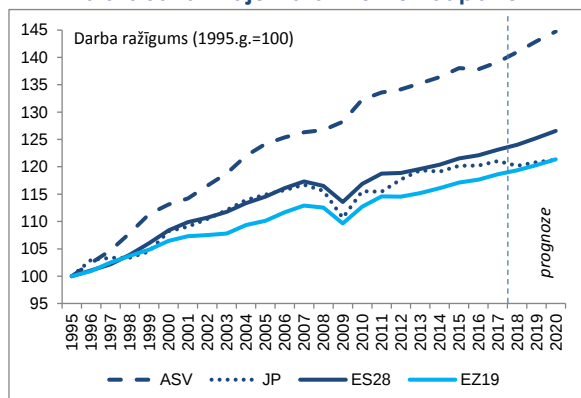
- **Lielākajā daļā eurozonas dalībvalstu jau ir izveidotas valstu produktivitātes padomes, un padomju skaits pastāvīgi pieaug.** Šobrīd 10 eurozonas dalībvalstis ir izveidojušas savas produktivitātes padomes (Beļģija, Francija, Īrija, Kipra, Lietuva, Luksemburga, Nīderlande, Portugāle, Slovēnija un Somija). Pārējās eurozonas dalībvalstis ir apstiprinājušas savu nodomu izveidot produktivitātes padomes, un dažas no tām jau ir ievērojami progresējušas (Grieķija, Malta un Slovākija). Turklāt trīs dalībvalstis, kas nav eurozonas dalībnieces, ir identificējušas vai izveidojušas līdzīgas iestādes (Dānija, Rumānija un Ungārija).
- **Dalībvalstīs ir izvēlētas dažādas struktūras, kas lielā mērā atspoguļo valstu īpašos apstākļus.** Šķiet, ka tas, kā ir veidotas ieceltās produktivitātes padomes, lielā mērā atbilst Padomes ieteikuma prasībām. Tomēr vairākos gadījumos dažas prasības nav skaidri iekļautas valstu tiesību aktos, piemēram, noteikumi nodrošināt funkcionālu autonomiju un pienācīgu piekļuvi informācijai. Dažām produktivitātes padomēm ir arī ierobežota termiņa pilnvaras. Tomēr tas, vai šie faktori ietekmēs attiecīgo produktivitātes padomju darbību, vēl nav zināms, jo vairums no tām ir salīdzinoši nesen izveidotas, un būs vajadzīgs laiks, lai gūtu rezultātus.
- **Iepriecina tas, ka dažas produktivitātes padomes aktīvi piedalās vietēja mēroga diskusijās par produktivitātes problēmām.** Parasti šajā jomā vislabāk darbojas produktivitātes padomes, kas paļaujas uz pastāvošām iestādēm. Vairākas padomes jau ir publicējušas savus gada pārskatus un aktīvi piedalās debatēs par produktivitāti, tostarp organizējot pasākumus, konferences, darbseminārus un publicējot ziņojumus.
- **Lai veicinātu viedokļu, prakses un pieredzes apmaiņu un palīdzētu padomēm ņemt vērā plašākus eurozonas un Savienības aspektus, Eiropas Komisija ir izveidojusi produktivitātes padomju tīklu.** Komisija uzskata, ka produktivitātes padomes ir nozīmīgi partneri un aģenti, kas sekmē valstu atbildības uzņemšanos par reformām. Komisija regulāri apmainīsies ar viedokļiem ar visām iesaistītajām produktivitātes padomēm, tostarp laikā, kad Eiropas pusgada ietvaros dalībvalstīs norisinās faktu vākšanas misijas.

2. PRODUKTIVITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA SAVIENĪBĀ UN EUROZONĀ

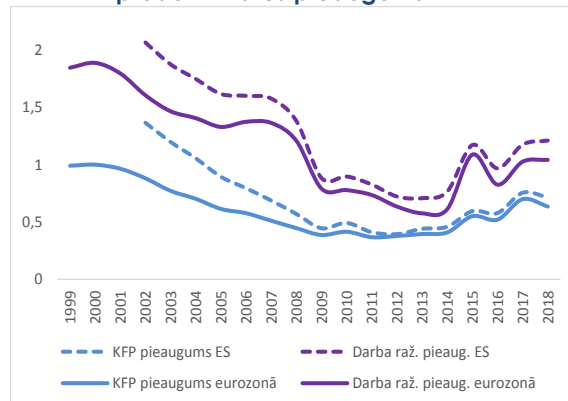
Darba ražīguma pieaugums Savienībā un citās attīstītajās valstīs jau pirms krīzes bija samazinājies. Lai gan ir skartas visattīstītākās tautsaimniecības, produktivitātes atšķirība

starp Savienību un ASV pēdējās divās desmitgadēs ir palielinājusies (1. diagramma). Neraugoties uz nesen panākto progresu, darba ražīguma un kopējās faktoru produktivitātes pieaugums Savienībā un eurozonā joprojām ir zemāks par pirmskrīzes līmeni (2. diagramma). Turklāt nesena uzlabojums slēpj ievērojamas atšķirības starp dalībvalstīm⁴. Darba ražīguma pieauguma atšķirības Eiropā ir saistītas ar tādiem faktoriem kā atgūšanās process dažās dalībvalstīs, proti, valstis ar zemāku sākotnējo darba ražīguma rādītāju vidēji ir demonstrējušas lielāku produktivitātes pieaugumu kopš 1995. gada (3. diagramma).

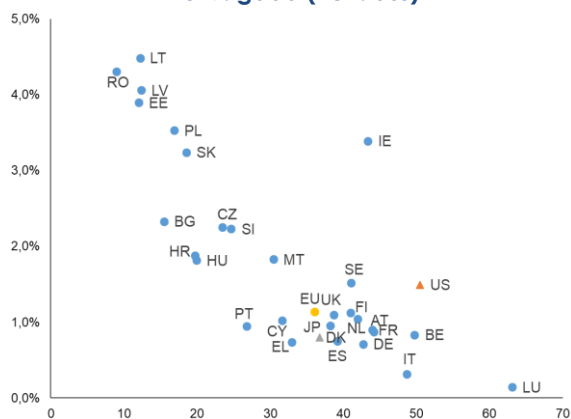
1. diagramma. Darba ražīgums eurozonā un ES-28 valstīs salīdzinājumā ar ASV un Japānu

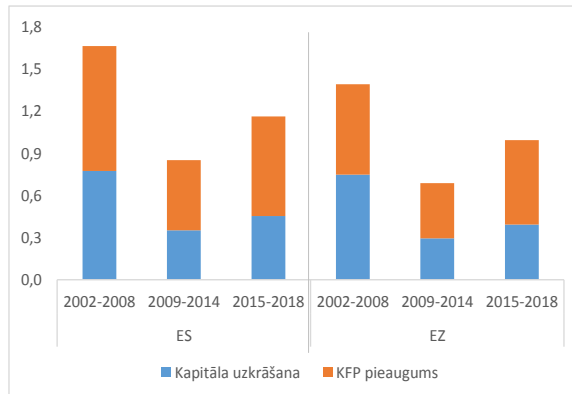
2. diagramma. Darba ražīguma un kopējās faktoru produktivitātes pieaugums

3. diagramma. Darba ražīgums 1995. gadā (horiz. ass) un vidējais produktivitātes pieaugums 1995.—2017. gadā (vert. ass)

4. diagramma. Ieguldījums darba ražīguma pieaugumā

Avots: AMECO. Piezīme: 3. grafikā 1995. gada darba ražīgums tiek izteikts kā pirktspējas līmenis.

Darba ražīguma pieaugumu veicina ienesīgi ieguldījumi un tehnoloģiskais progress, bet tie abi joprojām ir salīdzinoši vāji (4. diagramma). Tehnoloģiskais progress Savienībā, ko mēra ar kopējās faktoru produktivitātes pieaugumu, krīzes periodā palēninājās un vēl nav pilnībā atgriezies pie pirmskrīzes rādītājiem. Pasaules ekonomikas un finanšu krīzes laikā samazinājās arī ieguldījumi, un tie vēl nav pilnībā atjaunojušies. Izšķiroša politikas rīcība Savienības līmenī (piemēram, izmantojot Investīciju plānu Eiropai) un valstu līmenī ir palīdzējusi ieguldījumiem būtiski atgūties, taču tie joprojām atpaliek no pirmskrīzes līmeņa.

⁴ Piemēram, 2018. gadā produktivitātes pieaugums Luksemburgā bija -0,4 % apmērā, bet Polijā 4,3 % apmērā.

Produktivitātes pieaugums ir palēninājies, savukārt atšķirība starp to, kā vadošie un mazāk sekmīgie uzņēmumi izmanto tehnoloģiskos sasniegumus, ir palielinājusies⁵. Par to liecina palielinātā atšķirība starp tirgus sekmīgāko uzņēmumu un vismazāk produktīvo uzņēmumu produktivitātes līmeni, jo tehnoloģiskā attīstība pārsvarā dod labumu vissekmīgākajiem uzņēmumiem, kuri ir palielinājuši savu dominējošo stāvokli tirgū. Savukārt vismazāk produktīvie uzņēmumi atpaliek, jo nav spējuši ātri izmantot jaunākās tehnoloģijas. Šai parādībai ir arī sociālas sekas, jo lielāka produktivitātes izkliedētība uzņēmumu vidū var nozīmēt arī algu lielāku izkliedētību tautsaimniecībā un līdz ar to aizvien lielāku ienākumu nevienlīdzību.

Makroekonomiskie, institucionālie un reglamentējošie nosacījumi ietekmē produktivitātes pieaugumu un konkurētspēju. Šie nosacījumi ietver: i) ilgtspējīgu inovāciju un uzlabojumus izglītības līmeņos; ii) labi funkcionējošus darba un produktu tirgus; iii) piekļuvi finansējumam un efektīvus maksātnespējas regulējumus; un iv) atbalstošu uzņēmējdarbības vidi. Vairākās dalībvalstīs vāju produktivitātes pieaugumu ir izraisījuši vairāki faktori, piemēram, lēnāka jaunu tehnoloģiju ieviešana, konkurenci kropļojoši noteikumi produktu tirgos un darba tirgu darbības traucējumi^{6, 7}.

Lai veicinātu produktivitātes pieaugumu, ir vajadzīga mērķtiecīga un uz pierādījumiem balstīta politika. Lai risinātu produktivitātes pieauguma problēmas, ir jāīsteno politikas pasākumi gan valstu, gan Savienības līmenī. Valstu reformām vajadzētu būt vērstām uz produktivitātes pieauguma palielināšanu, un tajās būtu jāietver mērķtiecīgi pasākumi, ar kuriem veicināt ieguldījumus, prasmju attīstību un ciešāku un labāku saikni starp izglītības sistēmām un uzņēmumiem. Turklāt dalībvalstīm būtu jāuzņemas gan kolektīva, gan individuāla atbildība vienotajā tirgū, lai realizētu savu pilno potenciālu. Ar produktivitāti saistītas politikas un strukturālo reformu debatēm ir jābūt labi informētām, lai pareizi identificētu izaicinājumus un politikas iespējamo ietekmi. Tāpēc produktivitātes padomes var sniegt ieguldījumu uz pierādījumiem balstītās debatēs un dalīties ar labu praksi, veicot analītisku un neatkarīgu darbu.

Eiropas pusgada ietvaros pievēršas produktivitātes veicināšanas politikai. Produktivitātes pieauguma problēmas zināmā mērā ir specifiskas konkrētām valstīm, un tām nav vienveidīga politiskā risinājuma. Lielākā daļa dalībvalstu 2018. gadā saņēma konkrētām valstīm adresētu ieteikumu par politikas pasākumiem kādā ar produktivitāti saistītā jomā. Tāpat arī eurozonas 2018. gada ieteikumā eurozonas dalībvalstis tika aicinātas piešķirt prioritāti reformām, kuras palielina produktivitāti un izaugsmes potenciālu.

⁵ OECD (2017), "The great divergence(s)", OECD Science, Technology and Innovation Policy Papers No. 39.

⁶ Anzoategui, Comin, Gertler and Martinez (2015), "Endogenous Technology Adoption and R&D as Sources of Business Cycle Persistence", NBER Working Paper No. 22005.

⁷ Cette, Fernald, Mojona (2016), "The pre-Great Recession slowdown in productivity", Federal Reserve Bank of San Francisco, Working Paper 2016-08.

3. PAŠREIZĒJAIS STĀVOKLIS ATTIECĪBĀ UZ VALSTU PRODUKTIVITĀTES PADOMJU IZVEIDOŠANU (2018. GADA BEIGAS)

10 eurozonas valstis un trīs ārpus eurozonas esošas dalībvalstis ir izveidojušas valsts produktivitātes padomes.⁸ Eurozonā tās ir Beļģija, Francija, Īrija, Kipra, Lietuva, Luksemburga, Nīderlande, Portugāle, Slovēnija un Somija; minētās trīs ārpus eurozonas esošās dalībvalstis ir Dānija, Rumānija un Ungārija. Pārējās deviņas eurozonas dalībvalstis (Austrija, Grieķija, Igaunija, Itālija, Latvija, Malta, Slovākija, Spānija un Vācija) ir paziņojušas par savu nodomu izveidot padomes, un Grieķija, Malta un Slovākija jau ir ievērojami progresējušas⁹.

Izņemot Horvātiju, pārējās piecas ārpus eurozonas esošās dalībvalstis (Apvienotā Karaliste, Bulgārija, Čehijas Republika, Polija un Zviedrija) **ir nolēmušas neveidot produktivitātes padomi.** Vairumā gadījumu tās pamato savu lēmumu ar to, ka tām jau ir iestādes, kas veic dažus vai visus Padomes ieteikumā minētos uzdevumus.

Daudzas pastāvošās produktivitātes padomes ir ieceltas tikai nesen, un tādēļ ir pāragri sniegt visaptverošu novērtējumu par to ietekmi. Līdz ar to šajā iedaļā ir izvērtētas galvenās produktivitātes padomju iezīmes, jo īpaši saistībā ar Padomes ieteikumā izklāstītajām prasībām (t. i., tām uzticētie uzdevumi, augsta līmeņa funkcionālā autonomija un spēja veikt kvalitatīvu un objektīvu analīzi).

3.1. Izveidoto valsts produktivitātes padomju institucionālā struktūra

Lielākā daļa produktivitātes padomju zināmā mērā gūst labumu no pastāvošajām iestādēm. Septiņas dalībvalstis (Dānija, Īrija, Lietuva, Nīderlande, Portugāle un Rumānija un Slovēnija) par produktivitātes padomēm ir iecēlušas jau pastāvošas iestādes un paplašinājušas to pilnvaras veikt paredzētos uzdevumus. Pārējās sešas dalībvalstis (Beļģija, Francija, Kipra, Luksemburga, Somija un Ungārija) ir izveidojušas jaunas iestādes, kuras parasti paļaujas uz atbalstu no kādas pastāvošas struktūras, piemēram, ministrijas departamenta vai pētniecības institūta (sīkāku informāciju sk. 1. tabulā).

⁸ Šķiet, ka produktivitātes padomju juridiskā iekļaušana dalībvalstīs, ir pabeigta, lai gan dažos gadījumos ir vajadzīgi papildu pasākumi. Piemēram, Somijā un Luksemburgā ir jāpieņem produktivitātes padomju iekšējie noteikumi. Citi trūkstošie posmi ir produktivitātes padomes locekļu oficiāla iecelšana Beļģijā un Luksemburgā.

⁹ Proti, 2019. gada pirmajā pusgadā valsts oficiālajā vēstnesī ir paredzēts publicēt ministru lēmumu, ar ko Plānošanas un ekonomiskās izpētes centru (KEPE) iecel par valsts produktivitātes padomi. Slovākija par produktivitātes padomes sekretariātu ir iecēlusi Stratēģijas un analīzes institūtu. Malta ir aicinājusi Ekonomikas un sociālās attīstības padomi pildīt produktivitātes padomes funkcijas. Tomēr abos gadījumos vēl nav pieņemtas tiesību normas, kas nepieciešamas, lai likumīgi izveidotu produktivitātes padomes.

1. tabula. Pastāvošās produktivitātes padomes un dibināšanas datums

	Produktivitātes padomes nosaukums	Izveidošanas datums	Iezīmes
BE	Valsts produktivitātes padome (<i>Nationale Raad voor de Productiviteit/ Conseil National de la Productivité</i>)	2018. gada novembris	Jauna iestāde
CY	Kipras Ekonomikas un konkurētspējas padome	2018. gada jūnijs	Jauna iestāde
DK	Dānijas ekonomikas padomes	2017. gada februāris	Pamatojas uz pastāvošu iestādi
FI	Somijas produktivitātes padome (<i>Tuottavuuslautakunta</i>)	2018. gada oktobris	Jauna iestāde
FR	Valsts produktivitātes padome (<i>Conseil National de la Productivité</i>)	2018. gada jūnijs	Jauna iestāde
HU	Valsts produktivitātes padome	2016. gada oktobris	Jauna iestāde
IE	Valsts produktivitātes padome	2018. gada marts	Pamatojas uz pastāvošu iestādi
LT	Ekonomikas un inovācijas ministrija	2017. gada 4. ceturksnis	Pamatojas uz pastāvošu iestādi
LU	Valsts produktivitātes padome (<i>Conseil National de la Productivité</i>)	2018. gada septembris	Jauna iestāde
NL	CPB Nīderlandes Ekonomikas politikas analīzes birojs (<i>Centraal Planbureau</i>)	2017. gada aprīlis	Pamatojas uz pastāvošu iestādi
PT	Produktivitātes padome (<i>Conselho para a Produtividade</i>)	2018. gada marts	Pamatojas uz pastāvošu iestādi
RO	Ekonomikas plānošanas padome (EPP) Valsts stratēģijas un prognožu komisijas ietvaros	2018. gada augusts	Pamatojas uz pastāvošu iestādi
SI	Makroekonomikas analīzes un attīstības institūts (MAAI) (<i>Urad RS za makroekonomske analize in razvoj</i>)	2018. gada aprīlis	Pamatojas uz pastāvošu iestādi

Avots. Pamatā ir atbildes uz aptauju, ko Komisijas darbinieki 2018. gada decembrī nosūtīja uz ieceltajām padomēm un Ekonomikas politikas komitejas locekļiem.

Visām produktivitātes padomēm ir beztermiņa pilnvaras, izņemot tās padomes, kuras atrodas Portugālē un Kiprā. Produktivitātes padomes Portugālē un Kiprā ir ieceltas attiecīgi uz divu vai trīs gadu termiņiem, un, ja vien tie netiks atjaunoti, šīs iestādes beigs pastāvēt. Saskaņā ar Padomes ieteikumu produktivitātes padomēm savas darbības būtu jāveic pastāvīgi.

Organizatoriskās struktūras ziņā ir divi modeļi, ko pieņēmušas dalībvalstis.

- Pirmā modeļa gadījumā padomi veido vairāki locekļi no akadēmiskajām aprindām, uzņēmumu apvienībām, arodbiedrībām, valdības departamentiem un/vai citām publiskā sektora struktūrām, un to vada priekšsēdētājs (Beļģija, Dānija, Francija, Īrija, Kipra, Luksemburga, Rumānija, Somija un Ungārija¹⁰). Locekļu skaits svārstās no četriem (Dānijā un Somijā) līdz sešpadsmit (Īrijā), un to darbinieki netiek atalgoti (izņemot Dāniju), lai gan viņi var saņemt kompensāciju par sanāksmju apmeklēšanu. Padome saņem tehnisku un/vai sekretariāta atbalstu no valdības departamenta (Īrijā, Kiprā, Somijā un Ungārijā), no valsts iestādes, kas nav valdības departaments

¹⁰ Ungārijā produktivitātes padomi vada finanšu ministrs.

(Francijā, Luksemburgā un Rumānijā), vai no ekspertu grupas, kas ir iecelta šim uzdevumam (Beļģijā un Dānijā).

- Alternatīvi produktivitātes padomes loma tiek uzticēta tādai iestādei kā pētniecības institūts (Nīderlande un Slovēnija) vai ministru departaments (Portugāle), kuru vada algots direktors vai priekšsēdētājs, kas strādā pilnu darba laiku un kam ir pašam savi darbinieki.¹¹

3.2. Funkcionālā autonomija

Funkcionālā autonomija ir būtiska produktivitātes padomēm, lai tās varētu iegūt ticamību un piedalīties vietējās debatēs. Neatkarīga un kvalitatīva politikas problēmu ekonomiskā analīze var palielināt pārredzamību un stiprināt politisko dialogu dalībvalstīs. Tādēļ Padomes ieteikumā ir noteikts, ka produktivitātes padomēm ir jānodrošina funkcionāla autonomija attiecībā pret jebkuru valsts iestādi, kas ir atbildīga par politikas izstrādi un īstenošanu tādās jomās kā produktivitāte un konkurētspēja dalībvalstī. Šis aspekts ir svarīgs, jo produktivitātes padomes parasti ir atkarīgas no valsts struktūrām un resursiem, un tās ir problemātiski izveidot kā objektīvas iestādes.

Dažos gadījumos funkcionālā autonomija ir juridiski garantēta. Noteikumos, ar kuriem izveido produktivitātes padomes, skaidri norādīts uz padomju funkcionālo autonomiju Beļģijā, Luksemburgā, Nīderlandē, Slovēnijā un Somijā.

Visas produktivitātes padomes ir ziņojušas, ka tās autonomi lemj par savu darba programmu. Turklāt šķiet, ka pētniecības iestāžu pētījumiem pirms to publicēšanas nav vajadzīgs apstiprinājums politiskā līmenī (vai kādā citā ārējās apstiprināšanas veidā). Tomēr produktivitātes padomēm, kuras ir daļa no ministrijas struktūras, bez noteikumiem, kas nosaka to funkcionālo autonomiju (Portugāle un Lietuva), gada pārskata apstiprināšana, visticamāk, atbilst ministrijas standarta pieņemšanas procedūrām. Visos gadījumos faktiskie produktivitātes padomju rezultāti, nodrošinot neatkarīgu un atbilstīgu analīzi un darot zināmus to rezultātus pārredzamā un līdzsvarotā veidā, parādīs, vai ir ievērota Padomes ieteikuma prasība nodrošināt augstu funkcionālās autonomijas līmeni.

Arī produktivitātes padomēm vajadzētu būt piekļuvei nepieciešamajai informācijai, lai tās varētu pildīt savas pilnvaras. Trīs dalībvalstis (Beļģija, Luksemburga un Rumānija) ar tiesību aktu noteikumiem nodrošina padomes piekļuvi informācijai. Lai nodrošinātu piekļuvi informācijai, dažas citas produktivitātes padomes plāno parakstīt memorandu ar tās dalībvalsts statistikas biroju, kurā tās atrodas (Somija). Kaut arī vairumā gadījumu šādas tiesību normas nepastāv, padomes uzskata, ka tām ir pietiekama piekļuve datiem un informācijai.

Funkcionālās autonomijas pakāpi var stiprināt arī attiecīgi atbilstības kritēriji, kas jāievēro padomes locekļiem/vadībai. Tie palīdz nodrošināt produktivitātes padomes darba rezultātu kvalitāti un neatkarību. Kritēriji var ietvert akadēmiskās kvalifikācijas (Nīderlande un Slovēnija), speciālās zināšanas attiecīgajā jomā (Beļģija, Dānija, Francija, Nīderlande,

¹¹ Lietuvas produktivitātes padome ir īpašs gadījums, jo to veido divi pilna laika analītiķi Lietuvas Ekonomikas un inovācijas ministrijas Ekonomikas politikas nodaļā.

Rumānija, Somija un Ungārija), kritērijus interešu konfliktu novēršanai (Beļģija un Dānija) un tie var nodrošināt ieinteresēto personu līdzsvarotu pārstāvību (Īrija).

3.3. Uzdevumi

Ieceltajām produktivitātes padomēm uzticētie uzdevumi kopumā atbilst Padomes ieteikumam. Produktivitātes padomes ir pilnvarotas veikt divus galvenos uzdevumus: i) produktivitātes un konkurētspējas tendenču diagnosticēšana un analīze attiecīgajās dalībvalstīs un ii) politikas uzdevumu neatkarīga analīze produktivitātes un konkurētspējas jomā. Saskaņā ar Padomes ieteikuma 6. punktu visu produktivitātes padomju pilnvarās ietilpst arī gada pārskata publicēšana (izņēmums ir Ungārija). Pēc gada pārskatu publicēšanas, kas ir produktivitātes padomju galvenais instruments, ar ko veicināt diskusijas par produktivitāti, lielākā daļa no tām plāno organizēt informatīvus pasākumus, piemēram, dažādus pasākumus vai darbseminārus.

Dažām valsts produktivitātes padomēm ir īpašas funkcijas. Piemēram, Beļģijas produktivitātes padomes pilnvarās ietilpst pētījums par Eiropas iestāžu ieteikumu īstenošanas ietekmi uz produktivitātes un konkurētspējas jomu. Francijā un Lietuvā produktivitātes padomes ieteikumus plāno iekļaut savos gada pārskatos, savukārt Īrijas padome var publicēt pārskatus, kas nav gada pārskati, iekļaujot ieteikumus par konkurētspējas uzlabošanai nepieciešamajiem pasākumiem. Kipras produktivitātes padomes uzdevums ir risināt dialogu ar ieinteresētajām personām par galvenajiem konkurētspējas un produktivitātes jautājumiem.

3.4. Spēja veikt kvalitatīvas un līdzsvarotas analīzes

Galvenais produktivitātes padomju darba aspekts ir ekonomiskās un statistiskās analīzes veikšana, lai sniegtu informāciju sabiedriskās debates par produktivitāti veicinošu politiku. Saskaņā ar atbildēm uz Komisijas aptauju produktivitātes padomes var veikt pētījumus pašas vai ar savu atbalsta iestāžu starpniecību.

Padomes, kas paļaujas uz pastāvošajām iestādēm, parasti balstās uz saviem rezultātiem, lai veiktu kvalitatīvu analīzi, un produktivitātes padomju lomā jau ir izmeklējušas ar produktivitāti saistītus jautājumus (Dānija, Īrija, Nīderlande, Portugāle un Slovēnija). Padomes Īrijā un Dānijā jau ir publicējušas savus gada pārskatus, bet vairākās citās valstīs tie tiek gatavoti. Kā citi būtiskas analīzes piemēri ir minama Īrijas padome, kas 2018. gadā publicēja konkurētspējas novērtējumu, lai analizētu Īrijas konkurētspējas rādītājus attiecībā pret vairākām izvēlētām valstīm. Arī Nīderlandes produktivitātes padome ir sagatavojusi pētījumus par tādiem jautājumiem kā produktivitātes atšķirības starp uzņēmumiem un atdeve no augstākās izglītības. Dažu produktivitātes padomju locekļi ir atzīti akadēmisko aprindu pārstāvji, kuriem būtu jāgarantē to analīzes kvalitāte un nozīmīgums, kā arī jāpalielina to rezultātu ticamība. Turklāt lielākā daļa produktivitātes padomju arī spēj pasūtīt trešo personu veiktus pētījumus.

Lai nodrošinātu dažādu viedokļu līdzsvarotu pārstāvību, produktivitātes padomes var apspriesties ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, taču tām arī turpmāk vajadzētu būt objektīvām. Konkrēti, saskaņā ar Padomes ieteikumu produktivitātes padomes

nedrīkstētu darīt zināmus tikai vai galvenokārt konkrētas ieinteresēto personu grupas atzinumus un intereses. Īrijas un Ungārijas gadījumā arodbiedrības un uzņēmumu apvienības ir tieši pārstāvētas produktivitātes padomēs. Visas pārējās padomes ir ziņojušas, ka tās oficiāli (Beļģija, Francija, Kipra, Lietuva, Luksemburga un Rumānija) vai neoficiāli (Dānija, Nīderlande, Portugāle, Slovēnija un Somija) apspriežas ar ieinteresētajām personām.

4. SADARBĪBA STARP VALSTU PRODUKTIVITĀTES PADOMĒM UN KOMISIJAS LOMA

Ņemot vērā produktivitātes problēmu pārrobežu raksturu, sadarbība starp produktivitātes padomēm ir pamatota, jo īpaši eurozonā. Ņemot to vērā, piecu priekšsēdētāju ziņojumā tika aicināts izveidot produktivitātes padomju eurozonas sistēmu, kurā piedalītos valstu iestādes un Komisija.

Izveidotās produktivitātes padomes ir sākušas apmainīties ar viedokļiem saistībā ar produktivitātes jautājumiem un praksi. Kopš 2017. gada Komisija ir organizējusi vairākus pasākumus (darbseminārus un konferences), kuru mērķis ir izveidot produktivitātes padomju tīklu. Tīkls ar Komisijas palīdzību cenšas atbalstīt valstu produktivitātes padomju sadarbību, palīdzot tām apmainīties ar viedokļiem un labu praksi un veicināt diskusijas par produktivitāti un konkurētspēju dalībvalstīs, vienlaikus ņemot vērā arī plašāku eurozonas un Savienības dimensiju. Tiek plānots regulāri divreiz gadā rīkot sanāksmes, kā arī pastāvīgi apmainīties ar viedokļiem, izmantojot īpašu virtuālās tīklošanas lietojumprogrammu. Visbeidzot, Komisija nodrošinās labu sadarbību un papildināmību ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas Pasaules produktivitātes forumu.

Produktivitātes padomju neatkarīgu ekspertīzi var izmantot Eiropas pusgada un makroekonomikas nelīdzsvarotības novērtēšanas procedūras kontekstā. Eiropas pusgada kontekstā tiek plaši izmantoti pētījumi un analīzes, ko sagatavojušas pastāvošās un atzītās iestādes, kuras ieceltas par produktivitātes padomēm. Kā minēts Padomes ieteikumā, Komisija regulāri apmainīsies ar viedokļiem ar visām iesaistītajām produktivitātes padomēm, tostarp faktu vākšanas misiju laikā.

5. SECINĀJUMI

Šis ziņojums sākotnējais novērtējums par formālajām iezīmēm, kuras raksturīgas ieceltajām produktivitātes padomēm. Pamatojoties uz Padomes ieteikuma prasību, Komisija sagatavo progresa ziņojumu par ieteikuma īstenošanu un piemērotību. Ņemot vērā dalībvalstu sniegto informāciju, šķiet, ka pašlaik Padomes ieteikums nav jāpārskata.

Ir iepriecinoši, ka lielākā daļa eurozonas dalībvalstu ir izveidojušas savas produktivitātes padomes, un pārējās plāno to darīt tuvākajā nākotnē. Produktivitātes padomēm ir liels potenciāls sniegt informāciju diskusijām par produktivitātes un konkurētspējas veicināšanas politiku un atvieglot minētās politikas īstenošanu, palielinot valstu vietējā līmeņa atbildību par reformu programmām. Produktivitātes padomju veiktais darbs var sniegt konkrētu atbalstu reformām, kas vajadzīgas, lai uzlabotu konvergenci un noturību eurozonā, tādējādi papildinot eurozonas pārvaldības struktūru.

Dalībvalstīm, kuras vēl nav iecēlušas savas produktivitātes padomes, būtu pēc iespējas ātrāk jāpabeidz šis iecelšanas process. Šādu iestāžu lietderīgums ir pierādījies daudzās Eiropas un pasaules valstīs. Dažās dalībvalstīs ieceltās produktivitātes padomes ir struktūras, kurām ir laba reputācija un pierādīta ietekme uz valsts līmeņa debatēm par produktivitāti. Citās dalībvalstīs produktivitātes padomēm vēl ir jāattīsta savs profils. Ņemot vērā produktivitātes problēmas Eiropā, sagaidāms, ka produktivitātes padomes palīdzēs uzņemties atbildību par politikas pasākumiem, kas atbalsta produktivitāti valsts, eurozonas un Savienības līmenī. Šāda atbildības uzņemšanās ir arī svarīga, ņemot vērā Komisijas ierosināto reformu atbalsta programmu¹² saistībā ar daudzgadu finanšu shēmu.

Vēl ir pārāgri pilnībā novērtēt valstu produktivitātes padomju efektivitāti. Daudzos gadījumos iestādes tika oficiāli ieceltas tikai nesen, un to pilnīga ietekme vēl nav redzama. Tāpēc nākamo novērtējumu veiks pirmajā gadā pēc tam, kad nākamā Komisija sāks pildīt savas funkcijas, ziņojot par galvenajām novērotajām tendencēm un turpinot padomju iezīmju un darba novērtēšanu.

¹² Skatīt dokumentu COM(2018)391 *final* – Eiropas Parlamenta un Padomes priekšlikums regulai par atbalsta programmas izveidi.